


LEGENDE

Priredio
Robert Silverberg

STIVEN KING
TERI PRAČET
TERI GUDKAJND
ORSON SKOT KARD
ROBERT SILVERBERG
URSULA K. LEGVIN
TAD VILIJEMS
DŽORDŽ R. R. MARTIN
EN MEKAFRI
REJMOND E. FAJST
ROBERT DŽORDAN

 Laguna

Naslov originala

LEGENDS

Eleven New Works by the Masters of Modern Fantasy

Edited by Robert Silverberg

The Little Sisters of Eluria Copyright © 1998 Stephen King
The Sea and Little Fishes Copyright © 1998 Terry and Lyn Pratchett
Debt of Bones Copyright © 1998 Terry Goodkind
Grinning Man Copyright © 1998 Orson Scott Card
The Seventh Shrine Copyright © 1998 Agberg, Ltd.
Dragonfly Copyright © 1998 Ursula K. Le Guin
The Burning Man Copyright © 1998 Tad Williams
The Hedge Knight Copyright © 1998 George R. R. Martin
Runner of Pern Copyright © 1998 Anne McCaffrey
The Wood Boy Copyright © 1998 Raymond E. Feist
New Spring Copyright © 1998 Robert Jordan
Introductions Copyright © 1998 Agberg, Ltd.

Illustration Copyright © Geoff Taylor

Translation Copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

PREVELI

GORAN SKROBONJA

UVOD, STIVEN KING, TERI GUDKAJND,
ORSON SKOT KARD, ROBERT SILVERBERG,
URSULA K. LEGVIN

ALEKSANDAR MILAJIĆ

TERI PRAČET, REJMOND E. FAJST, ROBERT DŽORDAN

NIKOLA PAJVANČIĆ

TAD VILIJEMS, DŽORDŽ R. R. MARTIN

IGOR NEDELJKOVIĆ

EN MEKAFRI

*Za Martija i Ralfa
Koji svakako znaju zašto*

SADRŽAJ

Uvod	<i>Robert Silverberg</i>	11
Mračna kula:		
Sestrice Elurijske	<i>Stiven King</i>	17
Disksvet:		
More i sitne ribe	<i>Teri Pračet</i>	77
Mač istine:		
Dug kostiju	<i>Teri Gudkajnd</i>	119
Priče o Alvinu Tvorcu:		
Iskeženi čovek	<i>Orson Skot Kard</i>	189
Madžipur:		
Sedmi hram	<i>Robert Silverberg</i>	223
Zemljomorje:		
Vilin Konjic	<i>Ursula K. Legvin</i>	293
Sećanje, Jad i Trn:		
Čovek u plamenu	<i>Tad Vilijems</i>	353
Pesma leda i vatre:		
Vitez lotalica	<i>Džordž R. R. Martin</i>	401

Pern:		
Pernski Trkač	<i>En Mekafri</i>	477
Saga o Ratovima Kapije sveta:		
Drvonoša	<i>Rejmond E. Fajst</i>	529
Točak vremena:		
Buđenje proleća	<i>Robert Džordan</i>	557

UVOD

Evo jedne knjige vizija i čudesa – jedanaest bogatih, robusnih novih priča najpoznatijih i najuspešnijih savremenih stvaralaca fantastične proze, a svaka je smeštena u poseban univerzum imaginacije koja je tog pisca učinila slavnim širom sveta.

Fantastika je najstariji ogranak imaginativne književnosti – stara koliko i sama ljudska mašta. Nije teško poverovati da je isti umetnički poriv koji je doveo do izvanrednih pećinskih slika Altamire i pećine Šove, pre petnaest, dvadeset i čak trideset hiljada godina, verovatno doveo do zapanjujućih pripovesti o bogovima i demonima, talismanima i čarolijama, zmajevima i vukodlacima, čudesnim zemljama iza obzorja – pripovesti koje su šamani zaodenući krznom deklamovali opčinjenoj publici oko logorskih vatri u Evropi ledenog doba. Isto tako i u žarkoj Africi, praistorijskoj Kini, drevnoj Indiji, obe Amerike: zapravo, svuda, iznova i iznova natrag kroz vreme hiljadama ili čak stotinama hiljada godina. Volim da pomislim da je poriv za pripovedanjem univerzalan – da je bilo pripovedača otkad je na ovom svetu bilo i stvorenja koja su se mogla nazvati „ljudskim“ – i da su ti pripovedači naročito posvetili umeće, energiju i dar, na našem dugom evolutivnom putu, stvaranju izuzetnih čudesa i divota.

Naravno, nikad nećemo saznati kakve su priče kromanjonci pripovedali svojoj očaranoj publici u tim mraznim noćima drevne Francuske. Ali svakako je u njima bilo dosta fantastičnog. Dokazi o najstarijim pričama koji *jesu* opstali svedoče tome u korist. Ako se fantastika može definisati kao književnost koja opisuje svet izvan zemaljske stvarnosti, te borbu čovečanstva da tim svetom ovlada, onda je najstarija priča koja *jeste* doprla do nas – sumerska pripovest o junaku Gilgamešu, negde iz 2500. godine pre nove ere – fantastika, jer za temu ima Gilgamešovu potragu za večitim životom.

Homerova *Odiseja* koja ionako obiluje stvorenjima sposobnim da se preobražavaju, čarobnjacima i čarobicama, kiklopima i mnogoglavim ljudožderskim bićima, takođe je bogata fantastičnim elementima, kao i bezbroj drugih grčkih i rimskih pripovesti. Kako se približavamo sopstvenim vremenima, susrećemo strašno čudovište Grendela iz anglosaksonskog *Beovulfa*, midgardsku zmiju, zmaja Fafnira i apokaliptičkog Fenrisa, vuka iz nordijskih saga, zlosrećnog doktora Fausta koji stremlji besmrtnosti u nemačkoj legendi, brojne čarobnjake iz *Hiljadu i jedne noći*, neverovatne junake velškog *Mabinogiona* i persijske *Šahname*, kao i nebrojeno mnogo drugih neobičnih i divnih tvorevina.

A poriv za stvaranjem fantastičnog nije nestao ni kada je došlo savremeno doba, doba parnih mašina i železničkih sistema, telegrafa, fonografa i električnog svetla. Naša opčinjenost onim što nije viđeno niti se može videti nije se okončala samo zato što je mnoštvo stvari za koje se ranije mislilo da su nemoguće postalo stvarnost. Najzad, šta je fantastičnije od toga da se zvuk čitavog simfonijskog orkestra digne sa parčeta plastike? Ili da se govori u spravicu koju neko drži u ruci, da bi se to čulo i razumelo desetinama hiljada kilometara odatle? Ali isti vek koji nam je dao izume Tomasa Alve Edisona i Aleksandra Grejama Bela dao nam je i dve nedostižne priče Luisa Kerola o Alisinim avanturama u drugim stvarnostima, bezbroj romana o izglubljenim civilizacijama H. Rajdera Hagarda i *Frankenštajna* Meri Vulstonkraft Šeli.

A ni dvadeseti vek – vek vazdušnih putovanja i atomske energije, televizije i računara, operacija na otvorenom srcu i operacija promene pola – nije posvedočio da je neuobičajeno prestalo da nas privlači. Vojska fantastičara mašinskog doba – Džejms Brenč Kabel, A. Merit, Lord Danseni, E. R. Edison, Mervin Pik, L. Frenk Baum, H. F. Lavkraft, Robert E. Hauard, Dž. R. R. Tolkin, da pomenemo samo nekoliko najpoznatijih – snabdevala je neprekidno svet čudesnim pripovestima o fantastičnom.

Ipak, u dvadesetom veku je došlo do promene tona, sa usponom popularnosti naučne fantastike – ogranka fantastike koji se na krajnje genijalan način trudi da ono nemoguće, ili makar neverovatno, učini sasvim uverljivim. Kada je naučna fantastika – čiju su prirodu pre više od sto godina suštinski definisali Žil Vern i H. Dž. Vels, da bi je u savremeno doba razvili takvi pisci poput Roberta A. Hajnlajna, Isaka Asimova i Oldosa Hakslija – počela neodoljivo da privlači čitalačku

publiku atomskog doba – proza „čiste“ fantastike, što će reći fantastike koja se ne trudi da empirijski objasni svoja čudesa – počela je da se smatra nečim uglavnom rezervisanim za decu, nalik na mitove i bajke.

Naravno, starija vrsta fantastike nikada nije nestala. Ali je, makar u Sjedinjenim Državama, gotovo pedeset godina provela u senci. U međuvremenu, naučna fantastika se predstavljala publici u časopisima sa imenima kao što su *Zapanjujuće priče* i *Zaprepašujuća naučna fantastika*, a čitaoci su uglavnom bili dečaci i ozbiljni mladići zainteresovani za uređaje i naučne debate. Jedini američki časopis koji se bavio materijalom koji definišemo kao fantastičnu prozu bile su *Čudne priče*, pokrenute 1923. godine, ali taj časopis nije objavljivao samo fantastiku, već i mnogo drugih vrsta žanrovske proze koja se danas ne može smatrati fantastikom – na primer, pripovesti čiste strave, bez spekulativnog sadržaja.

Nije uvek lako izvršiti podelu između fantastike i naučne fantastike, ali neke osobenosti su prilično jasno izražene, ako ne i sasvim krute. Priče koje se bave androidima i robotima, svemirskim brodovima, vanzemaljskim stvorenjima, vremeplovima, virusima iz svemira, galaktičkim carstvima i sličnim temama obično se opisuju kao naučna fantastika. Sve su to stvari koje su *konceptualno* moguće u okviru naučnog zakona, kako ga sada poimamo. (Mada takve stvari kao što su vremeplovi i vozila brža od svetlosti svakako rastežu taj okvir do krajnjih granica, a možda i izvan njih.) U međuvremenu, fantastika kao svoj materijal koristi ono što se u našoj kulturi *generalno smatra nemogućim ili nepostojećim*: magove i čarobnjake, vilenjake i goblina, vukodlake i vampire, jednoroge i začarane princeze, delotvorna bajanja i čarolije.

Fantastična proza *per se* nije imala svoj pravi časopis sve do 1939. godine, kada je Džon V. Kembel Mlađi, najistaknutiji urednik naučne fantastike svog vremena, pokrenuo *Nepoznato* (kasnije nazvano *Nepoznati svetovi*), kako bi svojim piscima pružio veći prostor za imaginaciju nego što su dopuštale njegove definicije naučne fantastike. Veliki broj istih onih pisaca koji su Kembelovu *Zaprepašujuću naučnu fantastiku* učinili do tada najistaknutijim objavljenim časopisom te vrste – Robert A. Hajnlajn, L. Sprag de Kamp, Teodor Sterdžon, Lester del Rej, Džek Vilijamson – postali su i redovni pisci za *Nepoznato*, a opšti strukturalni pristup bio je sličan: postulirati neverovatnu zamisao i sve njene posledice razviti do logičnog zaključka. Priče o zlostavljanju

vodenih gnoma ili prodaji duše đavolu završavale su u *Nepoznatom*; one o putovanju kroz vreme ili otiskivanju prema dalekim planetama objavljujane su u *Zaprepašujućoj naučnoj fantastici*.

Ali iako su ga s velikom privrženosti hvalili njegovi čitaoci i pisci, časopis *Nepoznato* nikada nije stekao veliku publiku, i kada je nestala papira u ratno doba primorala Kembela da 1943. godine bira između svoja dva časopisa, *Nepoznato* je bilo brzo ugašeno, i nikada se više nije ponovo pojavilo. Posleratni pokušaji nostalgичnih bivših pisaca *Nepoznatog* da ponove njegovu posebnu aromu bili su uglavnom bezuspešni; časopis *Iza* H. L. Goullda potrajao je deset brojeva, dok je *Fantastična proza* Lestera del Reja uspela da se pojavi u samo četiri izdanja. Samo je *Časopis fantastike*, čiji su urednici bili Entoni Baučer i Dž. Fransis Makomas, uspeo da se nametne kao stalni entitet, a čak je i taj časopis smatrao da je najpametnije da se već od drugog broja zove *Fantastika i naučna fantastika*. Kada je naučna fantastika postala stalni žanr u izdavaštvu džepnih knjiga tokom pedesetih godina dvadesetog veka, fantastika je još jednom zaostala za njom: malo je fantastičnih romana objavljeno u džepnom izdanju, a najveći broj njih – *Zemlja na samrti* Džeka Vensa i ponovljena izdanja starih dela H. F. Lavkrafta i Roberta E. Hauarda dobar su primer za to – brzo je nestao iz vidokruga i postao predmet kolekcionarske strasti.

Sve je to počelo da se menja krajem šezdesetih godina dvadesetog veka, kada je iznenadna pojava džepnih izdanja trilogije *Gospodar prstenova* Dž. R. R. Tolkina (koju je prethodno dalje od džepnih izdanja držao toj vrsti izdanja neskloni izdavač trilogije u tvrdom povezu) kod miliona čitalaca izazvala glad za fantastičnom prozom koja je od tada ostala neutaživa. Tolkinove knjige su postigle tako velik komercijalni uspeh da su izdavači pohrlili u potragu za piscima koji bi mogli da pišu trilogije-imitacije, pa je svet bio preplavljen debelim hobitskim romanima, među kojima su se mnogi i sami prodali u ogromnim količinama. Otprilike u isto vreme, romani o Konanu Roberta E. Hauarda, koje su ranije cenili samo malobrojni strasni obožavaoci, počeli su da pridobijaju ogroman broj novih čitalaca. A nekoliko godina kasnije, u *Balantajn buks*, izdavačkoj kući gde su izašla Tolkinova džepna izdanja, objavljena je izuzetna serija knjiga u ediciji *Fantastika za odrasle*, čiji je urednik bio Lin Karter i u kojoj su se pojavila sva ona elegantna klasična remek-dela takvih fantastičara kao što su E. R. Edison, Džejsms Brenč Kabel, Lord Danseni i Mervin Pik, kako bi bila dostupna savremenim čitaocima. I od tada je fan-

tastika dominantni faktor u savremenom izdavaštvu. Ono što je pre pedeset godina bilo zanemareni srodnik naučne fantastike, danas je neverovatno popularan žanr.

Na tragu velikog uspeha Tolkinove trilogije pojavili su se noviji pisci sa sopstvenim duboko promišljenim fantastičnim svetovima i sami privukli mnogobrojnu, oduševljenu publiku. Krajem šezdesetih godina dvadesetog veka, Ursula Legvin je započela svoju izuzetnu i senzitivnu seriju o Zemljomorju, a En Mekafri je preuzela drevnu fantastičnu temu o zmajevima za svoje romane o Pernu, koji obitavaju na graničnoj liniji između fantastike i naučne fantastike. Nekoliko godina kasnije, Stiven King je pridobio zapanjujuće brojno čitalaštvo crpući arhetipske strahove čovečanstva da bi ih pretvorio u moćne romane koji su zauzeli mračnije teritorije fantastike. S druge strane, Teri Pračet je veličanstveno iskazao komičnu moć satirične fantastike. Pisci Orson Skot Kard i Rejmond E. Fajst stekli su ogromnu publiku zahvaljujući svojim knjigama o Alvinu Tvorcu i Ratovima Kapije sveta. Nešto skorija mamutska serija Roberta Džordana o Točku vremena, knjige Džordža R. R. Martina o Pesmi leda i vatre, te pripovesti Terija Gudkajnda o Maču istine, zauzele su svoje mesto u panteonu savremene fantastike, kao i serija Tada Vilijemsa, *Sećanje, jad i trn*.

A ovde ih ima pregršt, u jednoj ogromnoj antologiji u kojoj privrženici fantastike mogu nedeljama da uživaju. Nova priča o Zemljomorju, nova pripovest o Pernu, nova pustolovina Mračne kule, novi segment u Pračetovoj razigranoj seriji o Disksvetu, te sve ostalo što ćete ovde pronaći – nikada ranije nije bilo ovakve knjige. Okupljanje tako prvoklasnih zvezda u jednom jedinom izdanju nije bilo lak zadatak. Zahvaljujem na izuzetnoj pomoći Martinu H. Grinbergu, Ralfu Vičinanci, Stivenu Kingu, Džonu Helfersu i Virdžiniji Kid, koji su na ovaj ili onaj način umnogome olakšali moj urednički posao. I naravno, ne moram ni da napominjem koliko sam zahvalan svojoj ženi Karen, za neprocenjivu pomoć u svim fazama ovog komplikovanog projekta, ali mislim da ću to svejedno reći – ne samo zato što je ona sjajna osoba, već zato što joj je sinula nesumnjivo najmudrija zamisao o čitavom poduhvatu.

Robert Silverberg
decembar 1997.

МРАЧНА КУЛА

STIVEN KING



MRAČNA KULA

STIVEN KING

Revolveraš (Gunslinger, 1982)

Tri tarot karte (Drawing of the Three, 1987)

Pustare (The Waste Lands, 1991)

Čarobnjak i staklo (Wizard and Glass, 1997)

Ovi romani, koji koriste tematske elemente iz poeme Roberta Bruninga *Čajld Roland Mračnoj kuli stiže*, pripovedaju sagu o Rolandu, posljednjem revolverašu, koji se zaputio u potragu za Mračnom kulom iz razloga koje pisac tek treba da otkrije. Roland usput nailazi na ostatke onoga što je nekada bilo razvijeno društvo, feudalno po svojoj prirodi, ali tehnološki veoma napredno, koje je sada počelo da se raspada i ruši. King kombinuje elemente fantastike s naučnom fantastikom kako bi dobio nadrealnu mešavinu prošlosti i budućnosti.

Prva knjiga, *Revolveraš*, predstavlja Rolanda koji traga za Mračnjakom, zagonetnom čarobnjačkom figurom, preko ogromne pustinje. Kroz flešbekove, čitalac saznaje da je Roland bio pripadnik plemenite porodice u svetu Mračne kule i da je taj svet možda uništen, a možda i ne, uz pomoć Mračnjaka. Roland usput susreće čudne stanovnike tog bezimenog sveta, uključujući Džejka, dečaka koji će, uprkos tome što strada na kraju prve knjige, igrati istaknutu ulogu u kasnijim nastavcima. Roland sustigne Mračnjaka i sazna da mora potražiti Mračnu kulu kako bi pronašao odgovore na pitanja o tome zbog čega je morao da se otisne u tu potragu i šta se u Kuli nalazi.

U sledećoj knjizi, *Tri tarot karte*, Roland regrutuje troje ljudi sa Zemlje iz sadašnjeg vremena, da mu se pridruže na putu do Mračne kule. To su Edi, kurir-narkoman koji radi za mafiju; Suzana, paraplegičar s višestrukom ličnošću i Džejk, čije je prispeće zapanjujuće za Rolanda, koji je Džejka žrtvovao u sopstvenom svetu tokom potere

za Mračnjakom. Roland spase Džejku život na Zemlji, ali rascep koji zatim usledi gotovo ga otera u ludilo. Roland mora da pomogne i njima dvoma da se izbore sa sopstvenim demonima, pri čemu su za Edija to zavisnost od heroina i osećaj krivice zbog toga što nije bio u stanju da bratu spase život, a za Suzanu rat između njenih različitih ličnosti, ličnosti dobre i blage žene i one druge, koja je rasista i psihopata. Svako od njih troje rešava svoje probleme uz pomoć ostalih, i četvorka zajedno polazi na put prema Kuli.

Treća knjiga, *Pustare*, opisuje prvi deo tog putovanja i istražuje do detalja prošlost tri junaka rođena na Zemlji. Knjiga doseže vrhunac kada Džejka otmu pripadnici kulta koji se razvio i razbaškario na ruševinama oronulog grada, predvođen čovekom koji je poznat samo kao Fleg (lik koji se pojavio u nekoliko Kingovih romana kao ovaploćenje čistog zla). Roland spasava Džejku i grupa beži iz grada jednošinskim vozom čiji je program veštačke inteligencije poprimio svest po cenu razuma. Jednošinac ih izaziva na takmičenje u zagonetkama, s tim da im je nagrada život ako uspeju da nadmaše mašinu koja tvrdi da zna za svaku zagonetku koja je ikada bila smišljena.

U *Čarobnjaku i staklu*, četvrtom tomu serije, zatičemo Rolanda, Džejku, Edija i Suzanu na nastavku putovanja prema Mračnoj kuli, kroz napušteni deo Srednjeg sveta koji jezivo podseća na Zemlju dvadesetog veka. Za vreme putovanja naiđu na *prosed*, opasno oslabljenu barijeru između različitih vremena i mesta. Roland ga prepozna i shvati da se njegov svet kruni brže nego što je mislio. *Prosed* ga nagna da se priseti svog prvog susreta s njim, mnogo godina ranije, kada je putovao na zapad sa svojim prijateljima Katbertom i Alejnom, tek što je Roland stekao status revolveraša. Upravo ta priča – o tri momka koji otkriju zaveru protiv postojeće vlasti i o Rolandovoj prvoj ljubavi, devojci Suzan Delgado – središnja je tema knjige. Iako njih trojica uspeju da unište zaverenike, Suzanu tokom borbe ubiju stanovnici grada Hambrija. Ova priča pruža Džejku, Ediju i Suzani novi uvid u Rolandovu prošlost i razloge zbog kojih bi mogao da ih žrtvuje ne bi li postigao svoj krajnji cilj i spasao svoj svet. Knjiga se završava tako što njih četvoro još jednom polaze prema Kuli.



SESTRICE ELURIJSKE

STIVEN KING

(Piščeva napomena: knjige o Mračnoj kuli počinju tako što Roland od Gileada, poslednji revolveraš u iscrpljenom svetu koji je „krenuo dalje“, progoni čarobnjaka u crnoj odori. Roland je veoma dugo tragao za Valterom. U prvoj knjizi ciklusa, konačno ga sustiže. Ova priča, međutim, zbiva se u vreme kada Roland još pokušava da pronađe Valterov trag. Stoga poznavanje sadržaja knjiga nije neophodno da razumete priču koja sledi – i, nadam se, uživajte u njoj. S. K.)

1. Puna Zemlja. Prazan grad. Zvona. Mrtav dečak. Prevrnuta kola. Zeleni.

Jednog dana za vreme Pune Zemlje, dana toliko vrelog da se činilo kako mu isisava dah iz grudi pre nego što njegovo telo stigne da ga upotrebi, Roland od Gileada je došao do kapije sela u planinama Desatoja. Tada je putovao sam, a ubrzo će putovati i pešice. Čitave protekle nedelje nadao se da će naići na marvenog lekara, ali činilo se da mu takav čovek sada ništa ne bi vredeo, čak i kada bi ga u ovoj varoši bilo. Njegov konj, dvogodišnji čilaš, bio je na izmaku snaga.

Kapije varoši, još ukrašene cvećem posle ovog ili onog festivala, stajale su otvorene, u dobrodošlici, ali tišina iza njih nikako nije slutila na dobro. Revolveraš nije čuo kloparanje konja, niti tutnjavu kolskih točkova, a nije bilo ni piljarskih povika trgovaca s pijačnog mesta. Čulo se samo tiho zujanje cvrčaka (neke vrste buba, u svakom slučaju; kad je već bio kod toga, zvuk je bio melodičniji nego zujanje

cvrčaka), neobično lupkanje po drvetu i jedva čujno, sneno zveckanje malih zvona.

Osim toga, cveće prepleteno kroz rešetke ukrasne kapije od kovanog gvožđa odavno je uvelo.

Između njegovih kolena, Tpsi dvaput jako, šuplje kinu – *Apčii! Apčii!* – pa se zatetura u stranu. Roland sjaha, delom iz poštovanja prema konju, delom iz poštovanja prema sebi – nije želeo da slomi nogu pod Tpsijem ako ovaj odabere taj trenutak da se preda i ušeta na čistinu na kraju svog puta.

Revolveraš je stajao u prašnjavim čizmama i izbledelim farmerkama pod jarkim suncem i mazio čilašev prljavi vrat, zastajkujući povremeno da provuče prste kroz umršenu Tpsijevu grivu, prekinuvši jednom da bi oterao mušice koje su se rojile u uglovima Tpsijevih očiju. Neka tamo legu jaja i gaje crve kada Tpsi bude mrtav, ali ne pre toga.

Roland je tako ukazao svom konju onoliko pažnje koliko je mogao, osluškujući pri tom ta daleka, snena zvona i neobično drveno lupkanje. Nešto kasnije, prestao je s odsutnim timarenjem i zamišljeno se zagledao u otvorenu kapiju.

Krst iznad njenog središta bio je malo neobičan, ali kapija je inače bila tipičan primer kapijâ takvog tipa, uobičajeni zapadnjački detalj koji nije bio koristan, ali je predstavljao deo tradicije – svi gradići na koje je naišao u proteklih deset meseci imali su jednu takvu, na koju se ulazilo (veliku) i još jednu (ne tako veliku), na koju se izlazilo. Nijedna nije bila sagrađena tako da spreči posetioce da uđu, pa svakako nije ni ova. Stajala je između dva zida od ružičastog ćerpiča koji su se pružali pet-šest metara sa obe strane puta, a onda se prosto prekidal. Zatvori kapiju, zaključaj je mnoštvom katanaca i samo ćeš naterati ljude da običu zid s jedne ili druge strane.

Iza kapije, Roland je video nešto što je u većini detalja izgledalo kao savršeno obična Glavna ulica – svratište, dva saluna (od kojih se jedan zvao „Marljiva svinja“; tabla iznad drugog bila je previše izbleдела da bi mogao da je pročita), prodavnica, kovačnica, sala za javne skupove. Bila je tamo i jedna mala, ali prilično ljupka drvena zgrada sa skromnim zvonikom i jakim kamenim temeljima, kao i s krstom ofarbanim zlatnom bojom na dvokrilnim vratima. Krst je, poput onoga iznad kapije, obeležavao to kao svetilište za one koji su slavili Coveka-Isusa. To nije bila raširena religija u Srednjem Svetu, ali znalo se za nju; isto se moglo reći o većini vera u to doba,

uključujući i slavljenje Baala, Asmodeja i stotine drugih. Vera, kao i sve ostalo u svetu, ovih dana je krenula dalje. Što se Rolanda tiče, bog krsta bio je samo još jedna religija koja je podučavala da su ljubav i ubistvo neraskidivo međusobno vezani – da na kraju, bog uvek pije krv.

U međuvremenu, čulo se melodično zujanje insekata koji su zvučali *gotovo* kao cvrčci. Sneno zveckanje zvončića. I to čudno drveno lupkanje, poput pesnice na vratima. Ili na poklopcu mrtvačkog sanduka.

Ovde nešto nipošto ne valja, pomisli revolveraš. *Oprez, Rolande; ovo mesto zaudara na krv.*

Poveo je Tpsija kroz kapiju ukrašenu uvelim cvećem, Glavnom ulicom. Na verandi prodavnice, gde je trebalo da stoje okupljeni starci i raspravljaju o letini, politici i ludorijama mlađe generacije, nalazio se samo niz praznih stolica za ljujanje. Ispod jedne je ležala, kao da je ispuštena iz neke nemarne (i davno preminule) ruke, čadava lula od kukuruzine. Stub za vezivanje konja ispred „Marljive svinje“ bio je prazan; prozori samog saluna bili su tamni. Jedna leptirasta vratnica na ulazu bila je istrgnuta i stajala je oslonjena o zid zgrade; druga je visila poluotvorena, i njene bledozelene daščice bile su isprskane nečim kestenjastim što je moglo da bude farba, ali verovatno nije.

Fasada štale stajala je netaknuta, kao lice ocvale žene koja može da dođe do dobre kozmetike, ali od duplog niza stajskih odeljaka iza fasade ostao je ugljenisani kostur. Taj požar mora da se dogodio po kišnom danu, pomislio je revolveraš, inače bi čitav prokleti grad nestao u plamenu; veseli koloplet za svakoga u blizini ko bi to mogao da vidi.

S njegove desne strane, na pola puta do mesta gde se ulica otvarala u gradski trg, sada je bila crkva. S obe strane su se nalazili travnjaci kao međe, jedan je crkvu odvajao od sale za okupljanje, drugi od kućice za propovednika i njegovu porodicu (ako je to bila jedna od onih Isusovih sekti koje su svojim šamanima dozvoljavale da imaju ženu i porodicu; neke od njih, očigledno pune ludaka, zahtevale su makar prividni celibat). Na tim uskim travnjacima bilo je cveća, i mada je izgledalo sparušeno, većina cvetova još je bila u životu. Dakle, kakav god bio događaj koji je ispraznio ovo mesto, zbilo se nedavno. Pre možda nedelju dana. Najviše dve, imajući u vidu vrućinu.

Tpsi ponovo kinu – *Apčii!* – i umorno pognu glavu.

Revolveraš ugleda izvor zveckanja. Iznad krsta na vratima crkve bio je razapet kanap u dugom, plitkom luku. O njemu je visilo možda dva tuceta srebrnih zvončića. Danas gotovo da nije bilo vetra, ali pirkalo je dovoljno da ti zvončići nikada ne budu sasvim mirni... a ako bi zaista dunulo, pomisli Roland, zvonjava tih zvončića bila bi verovatno mnogo neprijatnija; pre nalik na piskutav razgovor otrovnih jezika.

„Hej!“ viknu Roland, zagledan preko ulice u ono što je velika tabla označavala kao „Hotel dobrih postelja“. „Hej, vi u gradu!“

Nije bilo nikakvog odgovora osim zvončića, melodičnih insekata i tog čudnog drvenog lupkanja. Bez odgovora, bez pokreta... ali tu je bilo ljudi. Ljudi ili *nečega*. Neko ga je posmatrao. Naježile su mu se dlačice na potiljku.

Roland stupi napred i povede Topsisija prema središtu grada, podižući svakim korakom rastresitu prašinu Glavne ulice. Posle četrdeset koraka, stao je ispred niske zgrade koju je obeležavala jedna kratka reč: ZAKON. Šerifova kancelarija (ako su tako nešto imali ovako daleko od Unutrašnjih baronija) bila je veoma slična crkvi – drvene daske bile su umazane prilično odbojnom nijansom tamnosmeđe boje iznad kamenog temelja.

Zvončići iza njega suškali su i šaputali.

Ostavio je čilaša da stoji nasred ulice i popeo se stepenicama do kancelarije ZAKONA. Bio je veoma svestan zvončića, sunca koje mu je tuklo u vrat i znoja koji mu je curio niz bokove. Vrata su bila zatvorena, ali otključana. Otvorio ih je, a onda se trgnuo, upola podigavši ruku kada je vrelina iznutra pohrlila napolje u nemom izdisaju. Ako su sve zatvorene zgrade unutra ovako vrele, razmišljao je, štala ubrzo više neće biti jedina spaljena ruševina. A bez kiše koja bi zaustavila plamen (i sada svakako bez Dobrovoljačkog vatrogasnog društva), grad će ubrzo nestati sa zemljinog šara.

On kroči unutra, pokušavajući da plitko srče zagušljiv vazduh umesto da ga duboko udiše. Smesta začu tiho zujanje muva.

Tamo je bila samo jedna ćelija, prostrana i prazna, a vrata s rešetkama stajala su otvorena. Prljave kožne cipele, od kojih je jedna bila rašivena, bile su ispod ležaja natopljenog istom sasušenom kestenjastom bojom kojom je bila obeležena i „Marljiva svinja“. Tu su bile muve koje su milele po mrlji i hranile se njom.

Na stolu je ležala službena knjiga. Roland je okrenu prema sebi i pročita ono što je bilo utisnuto u crvene korice:

REGISTAR ZLOČINA I KAZNI
U GODINAMA NAŠEG GOSPODA
ELURIJA

Tako je sada makar saznao ime grada – Elurija. Lepo, a opet neka-ko zlokobno. Ali, svako bi ime izgledalo zlokobno, pretpostavljao je Roland, u ovakvim okolnostima. Okrenuo se da pođe i ugledao zatvorena vrata na koja je bila navučena drvena reza.

On im priđe, zastade pred njima na tren, a onda izvuče jedan od velikih revolvera koje je nosio nisko na kukovima. Stajao je još jedan trenutak, pognute glave, razmišljajući (Katbert, njegov stari prijatelj, voleo je da kaže kako točkići u Rolandovoj glavi rade sporo, ali izuzetno fino), a onda povuče rezu. Otvori vrata i smesta odstupi, podigavši pištolj, očekujući da u sobu odatle ispadne neki leš (možda šerif iz Elurije), preklanog vrata i iskopanih očiju, žrtva ZLOČINA koji zahteva KAZNU...

Ništa.

Pa, pola tuceta prljavih džempera koje su zatvorenici na duži rok verovatno morali da nose, dva luka, tobolac sa strelama, stari, prašnjavi motor, puška iz koje je poslednji put bilo pucano pre možda stotinu godina, i četka... ali za revolveraša, tamo i nije bilo ničega. Obična ostava.

On se vrati stolu, otvori registar i prelista ga. Čak su i stranice bile tople, kao da je knjiga bila u pećnici. U neku ruku, izgleda da je i bila. Da je Glavna ulica izgledala drugačije, mogao je da očekuje brojne zapise o verskim prestupima, ali nije se iznenadio kada tamo nije zatekao nijedan – ako je crkva Čoveka-Isusa mogla da postoji naporedo s dva saluna, vernici su svakako bili prilično razumni.

Roland je tamo pronašao uobičajene sitne prestupe, i nekoliko ne tako sitnih – ubistvo, krađa konja, uznemiravanje gospe (što je verovatno značilo silovanje). Ubicu su poslali u mesto po imenu Leksingvort da ga tamo obese. Roland nikada nije čuo za taj grad. Jedan zapis pred kraj glasio je *Oterali zelene*. To Rolandu ništa nije značilo. Najskoriji zapis bio je sledeći: *12/Fe/99. Čas. Friborn, kradljiva stoke, čeka suđenje*.

Rolandu nije bila poznata oznaka *12/Fe/99*, ali pošto je februar odavno prošao, pretpostavljao je da da *Fe* znači Puna Zemlja.* U

* Odn. u originalu *Full Earth*. (Prim. prev.)

svakom slučaju, mastilo je izgledalo sveže otprilike koliko i krv na ležaju u ćeliji, a revolveraš je sa sigurnošću mogao da pretpostavi da je Čas. Friborn, kradljivac stoke, stigao do čistine na kraju svog puta.

Izašao je u vrelinu, u čipkasti zvuk zvončića. Topsis je tupo pogledao Rolanda, a onda ponovo pognuo glavu, kao da u prašini Glavne ulice ima nečega što bi moglo da se pase. Kao da se uopšte nadao da će ponovo bilo šta uspeti da popase.

Revolveraš uze uzde, otrese s njih prašinu tako što je njima pljesnuo po izbledelim, bezbojnim farmerkama, pa nastavi ulicom. Zvuk drvenog lupkanja jačao je dok je on hodao (nije vratio pištolj u futrolu kada je izašao iz ZAKONA, i sada mu nije ni bilo do toga), i dok se približavao gradskom trgu, gde u normalnija vremena mora da se nalazila pijaca Elurije, Roland konačno zapazi neki pokret.

Na suprotnoj strani trga nalazio se dugačak valov, sačinjen, sudeći po izgledu, od gvozdene drveta (koje su u ovim krajevima neki nazivali „sekvoja“), u srećnije doba očito punjen iz zardale čelične cevi koja je sada štrčala suva iznad južnog kraja valova. Preko jedne strane te opštinske oaze, negde na polovini, klatila se noga u izbledelej sivoj nogavici, koja se završavala dobro sažvakano kaubojskom čizmom.

Čizmu je žvakao neki krupni pas, možda za dve nijanse sivlji nego te pantalone od rebrastog somota. U drugim okolnostima, Roland je pretpostavljao da bi džukac odavno skinuo čizmu, ali možda su se stopalo i donji deo lista unutra naduli. U svakom slučaju, pas je dobro odmakao u tome da prosto pojede prepreku. Hvatao je zubima čizmu i tresao je tamo-amo. Malo-malo pa bi se potpetica čizme sudarila s drvenom stranom valova, uz ponovno šuplje lupkanje. Izgleda da revolveraš i nije mnogo pogrešio kada je pomislio na poklopac mrtvačkog sanduka.

Zašto prosto ne uzmakne za nekoliko koraka, ne uskoči u valov i navali na njega?, zapitao se Roland. *Iz cevi ne teče voda, tako da ne može da se plaši da će se udaviti.*

Topsis se još jednom oglasi šupljim, umornim kijanjem i kada je pas na to reagovao trzajem, Roland je shvatio zbog čega je ovaj sve radio na teži način. Jedna noga bila mu je gadno slomljena i loše zarasla. I samo hodanje je za njega moralo da bude težak zadatak, dok skakanje uvis nije dolazilo u obzir. Na grudima je imao malo prljavobelog krzna. Iz te mrlje je rasla crna dlaka u grubom obliku raspeća. Isusov pas, možda, koji se upinje da dođe do male popodnevnice pričesti.

Ipak, u režanju koje mu se začulo iz grudi nije bilo ničeg pobožnog, kao ni u kolutanju sluzavih očiju. Pas diže gornju usnu u drhtavom kezu, ogolivši prilično velike zube.

„Briši“, reče Roland. „Dok još možeš.“

Pas je uzmicao sve dok zadnjicu nije stisnuo uza sažvakano čizmu. Gledao je sa strahom čoveka koji mu je prilazio, ali očito nije nameravao da dalje uzmiče. Revolver u Rolandovoj šaci nije mu ništa značio. Revolveraša to nije iznenadilo – pretpostavljao je da pas to nikada nije video, i nema pojma da nije reč o nekakvoj tojagi, koja je mogla da bude bačena samo jednom.

„Gubi se sada“, reče Roland, ali pas i dalje nije nameravao da se pomeri.

Trebalo je da puca u njega – nije valjao samom sebi, a pas koji jednom okusi ljudsko meso neće više valjati nikome drugome – ali nekako mu se to nije dopadalo. Ubijanje jedinog živog stvora u ovom gradu (to jest, ako se izuzmu raspevane bube) činilo mu se kao prizivanje nesreće.

On opali u prašinu blizu zdrave prednje šape psa i zvuk prasnu u vrelom danu, privremeno ućutkavši insekte. Pas je, izgleda, *mogao* da trči, mada uz posrtanje od kog su Rolanda zbolele oči... a pomalo i srce. Zaustavio se na suprotnoj strani trga, kraj prevrnutih kola (činilo se da je i bočna strana teretnog vozila bila zapljusnuta sasušenom krvlju) i pogledao natrag. Oglasio se očajnim zavijanjem od kog su se dlačice na Rolandovom potiljku još više podigle. Onda se okrenuo, obišao uništena kola i othramao stazom koja se pružala između dva dućana. Tuda se išlo prema zadnjoj kapiji Elurije, pretpostavio je Roland.

I dalje vodeći konja na umoru, revolveraš je prešao preko trga, prišao valovu od gvozdene drveta i pogledao unutra.

Vlasnik sažvakane čizme nije bio muškarac, već dečak koji tek što je počeo da izrasta u muškarca – a izrastao bi prilično krupan, procenio je Roland, čak i ako se izuzme nadimanje prouzrokovano time što je bio ko zna koliko dugo uronjen u vodu dubine dvadeset centimetara, koja je kuvala pod letnjim suncem.

Dečakove oči, sada samo mlečne loptice, zurile su slepo naviše u revolveraša kao oči kipa. Činilo mu se da mu je kosa starački seda, iako je to bio učinak vode; verovatno je bio plavokos. Nosio je kaubojsku odeću, mada teško da je bio stariji od četrnaest ili šesnaest

godina. Oko vrata, svetlucajući mutno u vodi koja se lagano pretvarala u kožni paprikaš pod letnjim suncem, visio mu je zlatni medaljon.

Roland posegnu u vodu; to mu se nije dopadalo, ali osećao je izvesnu obavezu da to učini. Uhvatio je medaljon prstima i povukao. Lančić se razdvoji i on podiže tu stvar, kapavu, u vazduh.

Očekivao je znamenje Čoveka-Isusa – ono što su zvali raspećem, ili krstom – ali o lancu je umesto toga visio mali pravougaonik. Predmet je izgledao kao da je od čistog zlata. Tamo je bio ugraviran sledeći zapis:

Đžřjms

Miljenik porodice, miljenik BOGA

Roland, koji se gotovo previše gadio da posegne u zagađenu vodu (da je bio mlađi, ne bi sebe mogao naterati na to), sada je bio zadovoljan što je to učinio. Možda nikada neće naići na one koji su voleli tog dečaka, ali znao je dovoljno o *ka* da pomisli da se to može dogoditi. U svakom slučaju, to je bilo ispravno. Kao i pristojna sahrana za dečaka... pod pretpostavkom, to jest, da može izvući leš iz valova, a da mu se ovaj ne raspadne u odeći.

Roland je razmišljao o tome, pokušavajući da ustanovi šta bi tačno bila njegova dužnost u ovim okolnostima, spram sve veće želje da napusti ovaj grad, kada se Topsis konačno srušio, mrtav.

Čilaš se preturio uz škripu opreme i poslednji glasni ropac kada je pao na tlo. Roland se okrenu i ugleda osmoro ljudi na ulici, kako hodaju prema njemu u liniji, poput hajkača koji se nadaju da će isterati iz grmlja ptice ili sitnu divljač. Koža im je bila voštano zelena. Ljudi s takvom kožom verovatno svetlucaju u mraku kao duhovi. Bilo je teško odrediti im pol, a to ionako nije moglo biti značajno – kako za njih, tako ni za bilo koga drugog. Bili su to spori mutanti i hodali su pogrbljeni i odlučni kao leševi reanimirani nekom tajanstvenom magijom.

Prašina im je prigušila korake kao tepih. Pošto je pas bio oteran, mogli su da mu priđu dovoljno blizu da ga napadnu, samo da Topsis nije Rolandu učinio uslugu tako što je izdahnuo u toliko zgodnom trenutku. Roland nije video pištolje; bili su naoružani tojagama. Bile su to mahom noge od stolova i stolica, ali Roland je video i jednu koja je izgledala kao da je pravljena, a ne dograbljena – iz nje je štrčalo mnoštvo zarđalih eksera, i pretpostavljao je da je nekada bila vlasni-

štvo kakvog izbacivača iz saluna, moguće onoga koji je čuvao red u „Marljivoj svinji“.

Roland podiže pištolj i nacilja u čoveka u sredini linije. Sada je čuo kako vuku noge, kao i vlažan zvuk njihovog disanja. Kao da su svi imali tešku prehladu.

Najverovatnije su izmiledi iz rudnika, pomisli Roland. *Negde oko ima rudnika radijuma. To bi objasnilo kožu. Čudim se da sunce ne može da ih ubije.*

Onda, na njegove oči, jedan na kraju – stvorenje s licem nalik na istopljeni vosak sveće – *uistinu* umre... ili se sruši, u svakom slučaju. On (Roland je bio sasvim siguran da je u pitanju bio muškarac) pade na kolena tiho, zakrklja i jeknu, posegnu šakom za stvorenjem koje je koračalo kraj njega – za nečim s kvrgavom ćelavom glavom i crvenim čirevima koji su mu cvrčali na vratu. Taj stvor nije obratio pažnju na svog palog saputnika, već je i dalje fiksirao mutnim očima Rolanda, posrćući krutim koracima zajedno sa ostalim kompanjonima.

„Stojte gde ste!“, reče Roland. „Poslušajte me, ako mislite da dočekate kraj ovog dana! Poslušajte me dobro!“

Obraćao se onome u sredini, koji je nosio drevne crvene tregere preko dronjaka košulje, i prljav polucilindar. Taj je gospodin imao samo jedno zdravo oko, a ono je piljilo u revolveraša s pohlepom, jasnom i užasnom. Mutant kraj Polucilindra (Roland je smatrao da bi to mogla da bude žena, sa oklebešenim ostacima dojki ispod prsluka koji je imala na sebi), baci nogu od stolice iz ruke. Luk je bio dobar, ali projektil je pao desetak metara prerano.

Roland palcem zategnu otonac revolvera i ponovo opali. Ovog puta zemlja koju je zrno diglo zasula je iscepane ostatke Polucilindrove cipele, a ne šapu ćopavog psa.

Zeleni nisu pobegli kao što je učinio pas, ali su stali i zapiljili se u njega s tupom pohlepom. Zar su nestali stanovnici Elurije završili u stomacima tih stvorenja? Roland to nije mogao da poveruje... mada je savršeno dobro znao da ovakvi stvorovi nemaju ništa protiv ljudožderstva. (A možda to i nije bilo ljudožderstvo, ne zaista; kako su ti stvorovi uopšte i mogli da se smatraju ljudskim bićima, šta god nekada bili?) Bili su previše spori, previše glupi. Da su se usudili da se vrate u grad pošto ih je šerif oterao, bili bi spaljeni ili kamenovani do smrti.

Ne razmišljajući o tome šta radi, samo u želji da oslobodi drugu ruku kako bi izvukao i drugi pištolj ukoliko se ove prikaze ne urazume,

Roland strpa medaljon koji je uzeo od mrtvog dečaka u džep farmerki, uguravši za njim i prekinuti lančić.

Stajali su i zurili u njega, sa čudnovato izobličanim senkama iza sebe. Šta sad? Da im kaže da se vrate tamo odakle su došli? Roland nije znao da li bi to učinili, a u svakom slučaju, najbolje bi bilo da ostanu tamo gde može da ih vidi. I sada se makar nije postavljalo pitanje da li da oстане i sahrani Džejmisa; ta nedoumica je bila razrešena.

„Ne mrdajte“, reče on običnim tonom, pa poče da uzmiče. „Prvi koji se pomeri...“

Pre nego što je mogao da dovrši, jedan od njih – trol širokih prsa s napućenim žabljim ustima i nečim što je ličilo na škrge sa obe strane resastog vrata – baci se napred, blebećući visokim i neobično drhtavim glasom. Mogla je to biti i neka vrsta smeha. Mahao je nečim što je ličilo na klavirsku nogu.

Roland opali. Grudi gospodina Žapca urušise se kao loše izrađen krov. On potrča nekoliko koraka unazad, pokušavajući da povrati ravnotežu, zagrebavši po grudima rukom kojom nije držao nogu od klavira. Njegova stopala u prljavim papučama od crvenog somota sa špicovima povijenim uvis, upleše se i on se preturi, oglasivši se čudnim i nekako samotnim grgotanjem. On pusti tojagu, prevrnu se u stranu, pokuša da ustane, a onda pade u prašinu. Surovo sunce bleštalo mu je u otvorene oči i na Rolandove oči, beli pipci pare počeše da mu se dižu s kože, koja je brzo gubila zelenu nijansu. Začu se i šištanje, poput pljuvačke na ploči vrele peći.

Ako ništa drugo, ne moram više da objašnjavam, pomisli Roland pa osmotri ostale. „Dobro; on se prvi pomerio. Ko želi da bude drugi?“

Činilo se, niko. Samo su stajali tamo, posmatrali ga, nisu prilazili... ali ni uzmicali. On pomisli (kao i za psa s raspećem) da bi trebalo da ih pobije na licu mesta, samo da potegne i drugi pištolj i pokosi ih. To bi potrajalo samo nekoliko sekundi, i bilo bi prava dečja igra za njegove nadarene šake, čak i kada bi neki od njih pokušali da pobegnu. Ali nije mogao to. Ne tako hladno. On nije bio takav ubica... bar, još ne.

Vrlo sporo, on koraknu unazad, najpre da obiđe valov za vodu, kako bi se ovaj našao između njega i njih. Kada je Polucilindar kročio napred, Roland nije ostalima u stroju dozvolio da ga oponašaju; smestio je metak u prašinu Glavne ulice na nekoliko centimetara od Polucilindrovog stopala.

„To vam je poslednje upozorenje“, reče on, i dalje običnim tonom. Nije imao pojma da li ga razumeju, a nije uistinu ni mario. Pretpostavljao je da su sasvim dobro shvatili muziku ove melodije. „Sledeći metak koji budem ispalio nekome će pojesti srce. Ovako ćemo: vi ostajete, ja idem. Imate samo još ovu priliku. Krenete li za mnom, svi ste mrtvi. Previše je vruće za igranje, i izgubio sam...“

„Bu!“; uzviknu neki grubi, grgotavi glas iza njega. U njemu se čulo jasno oduševljenje. Roland je video kako iz senke prevrnutih teretnih kola do kojih samo što nije stigao izrasta druga senka, i imao je taman toliko vremena da shvati da se ispod njih krio još jedan od zelenih.

Kada je počeo da se okreće, tojaga tresnu po Rolandovom ramenu, i desna ruka mu obamre sve do zgloba šake. On zadrža pištolj i opali jednom, ali metak pogodi točak kola, razmrskavši drvenu žbicu, okrenuvši točak na osovini uz visoku škripu. Iza sebe, čuo je kako zeleni na ulici grubo, lajavo podvriskuju u jurišu.

Stvorenje koje se skrivalo ispod prevrnutih kola bilo je čudovište kome su iz vrata rasle dve glave, jedna sa zakržljanim, oklembesanim licem leša. Drugo, gotovo podjednako zeleno, bilo je živahnije. Široke usne razvukle su se u veseli kez kada je stvor podigao tojagu da ga ponovo udari.

Roland poteže levom rukom – onom koja nije bila obamrla i neosetljiva. Stiže da smesti metak u nasilnikov kez, odbacivši ga unazad u mlazu krvi i zuba, i ovome tojaga odlete iz opuštenih prstiju. Tada se ostali obrušise na njega i zasuše ga udarcima.

Revolveraš je uspeo da izbegne prvih nekoliko udaraca, i u jednom trenutku pomislio je da će moći da se okrene prema zadnjoj strani prevrnutih kola, da se okrene i ponovo prione na posao pištoljima. Svakako će biti u stanju to da uradi. Svakako da njegova potraga za Mračnom kulom ne treba da se okonča na suncem sprženoj ulici Elurije, gradića na dalekom zapadu, od ruku pet-šest sporih mutanata zelene kože. *Ka* svakako nije mogla da bude tako surova.

Ali Polucilindar ga dohvati žestokim udarcem brida šake i Roland tresnu o zadnji točak kola koji se sporo okretao, umesto da ga izbegne. Kada je pao na ruke i kolena, i dalje pokušavajući da nađe oslonac i okrene se, trudeći se da izbegne udarce koji su pljuštali po njemu, vide da ih sada ima više od pet-šest. Ulicom je prema gradskom trgu išlo najmanje trideset zelenih muškaraca i žena. Ovo nije bio klan, već pravo proketo *pleme*. I to usred bela, vrela dana! Spori mutanti

su, po njegovom iskustvu, bili stvorenja koja vole mrak, gotovo kao pečurke s mozgom, i ovakve nikada ranije nije video. Oni...

Stvorenje u crvenom prsluku *jeste* bilo žensko. Njene gole grudi koje su se ljuljale ispod prljavog crvenog prsluka bile su poslednje što je jasno video kada su se okupili iznad i oko njega, udarajući tojagama. Ona načičkana ekserima spusti se na njegov desni list i tamo duboko zari te glupave zarđale ocnjake. On ponovo pokuša da podigne jedan veliki pištolj (vid mu je sada slabio, ali to im ne bi pomoglo ako bi uspeo da pripuca; oduvek je bio pakleno nadaren, najviše od svih; Džejsmi de Kari je jednom izjavio da bi Roland mogao da puca s povezom preko očiju, zato što su mu oči u prstima), ali mu ga izbiše iz ruke u prašinu. I mada je još osećao glatki rukohvat od sandalovine u drugoj ruci, pomislio je da je i taj svejedno beskoristan.

Osećao im je zadah – jaki, truli zadah ukvarenog mesa. Ili su to samo bile njegove ruke, dok ih je dizao u slabom i beskorisnom pokušaju da zaštiti glavu? Njegove šake, koje su bile u zagađenoj vodi gde su plutali komadići i trake kože mrtvog dečaka?

Tojage su treskale po njemu, treskale sa svih strana, kao da zeleni nisu želeli samo da ga ubiju od batina, već da ga pri tom i izgnječe. I dok je tonuo u tamu onoga što je sa sigurnošću prepoznao kao sopstvenu smrt, čuo je pesmu buba, lavež psa kojeg je poštdeo, i zvonjavu zvončića okačenih na vratima crkve. Ti zvuci stopili su se u neobično slatku muziku. Onda nestade i to; tama je poejala sve.

2. Uzdizanje. Nad krevetom. Bela lepota. Još dvojica.

Medaljon.

Revolverašev povratak u svet nije izgledao kao povratak svesti posle udarca, što mu se nekoliko puta već dešavalo, a nije bio ni nalik na buđenje iz sna. Bilo je to kao uzdizanje.

Mrtav sam, pomislio je u jednom trenu tog procesa... kada je makar delimično povratio moć rasuđivanja. *Mrtav sam i uzdižem se u zagrobni život. Mora da je tako. Pesmu koju čujem pevaju mrtve duše.*

Posvemašnje crnilo ustupilo je mesto tamnom sivilu kišnih oblaka, potom svetlijem sivilu magle. Ono je poprimilo jednoobraznu jasnoću teške izmaglice u trenucima pre nego što se sunce probije

kroz nju. I kroza sve to bio je prisutan taj osećaj *uzdizanja*, kao da je zahvaćen nekom blagom, ali moćnom uzlaznom strujom.

Kada je osećaj uzdizanja počeo da jenjava i kada je svetlost iza njegovih očnih kapaka ojačala, Roland je konačno poverovao da je još u životu. U to ga je ubedila pesma. Nisu to bile mrtve duše, niti nebeska vojska anđela koje su ponekad opisivali propovednici Čoveka-Isusa, već samo one bube. Malo nalik na zrikavce, ali slađeg glasa. Bile su to one koje je čuo u Eluriji.

Na tu pomisao, on otvori oči.

Njegova ubeđenost da je i dalje živ došla je na ozbiljnu probu, jer Roland je ustanovio da visi okačen u svetu bele lepote – njegova prva zbunjena misao bila je da je na nebu, da lebdi unutar belog paperjastog oblaka. Svuda oko njega čula se treperava pesma buba. Sada je čuo i zveckanje zvončića.

Pokušao je da okrene glavu i zanjihao se u neakvim povezima. Čuo je njihovu škripu. Tiha pesma buba, nalik na zrikavce u travi u smiraj dana kod kuće, u Gileadu, zastala je i izgubila ritam. Kada se to dogodilo, u Rolandovim leđima kao da je niklo drvo bola. Nije imao pojma šta su mu plamteće grane, ali deblo je svakako bila njegova kičma. Daleko gori bol osetio je u jednoj potkolenici – onako zbunjen, revolveraš nije mogao da odredi u kojoj. *Tamo me je dohvatila ona tojaga sa ekserima*, pomisli on. I oseti novi bol u glavi. Lobanja mu je bila kao gadno napukla ljuska jajeta. Jeknuo je, i jedva je mogao da poveruje da je grubo graktanje koje je začuo doprlo iz njegovog grla. Pomislio je da može da čuje i, veoma slabo, lavež psa s krstom, ali to je svakako na delu bila njegova mašta.

Zar umirem? Jesam li se probudio još jednom na samom kraju?

Neka ruka mu pogladi čelo. Osetio ju je, ali ne i video – prste koji mu prelaze preko kože, zastaju tu i tamo da izmasiraju čvorište ili boru. Izvrnsni, kao gutljaj hladne vode u vreloom danu. Počeo je da zatvara oči, a onda mu pade na pamet nešto užasno: šta ako je ta ruka zelena, a njena vlasnica nosi dronjavi crveni prsluk preko oklembesjenih vimena?

Šta i da jeste? Šta mogu da učinim?

„Tiho, čoveče“, reče glas neke mlade žene... ili je to možda bio glas devojke. Svakako, prva osoba na koju je Roland pomislio bila je Suzan, devojka iz Medžisa, ona koja mu se obraćala na starinski način.

„Gde... gde...“

„Tiho, ne pomeraj se. Prerano je za to.“